

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 304/2020-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetihó a sudcov Ivana Fiačana a Petra Straku (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Šrobárova 2, Košice, IČO 00 397 768, zastúpenej spoločnosťou Sýkora – advokátska kancelária, s. r. o., Murgašova 3, Košice, v mene ktorej koná advokát JUDr. Matej Sýkora, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 S 184/2016-254 z 25. januára 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Sžfk 2/2018 z 29. januára 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. apríla 2020 doručená ústavná sťažnosť Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Šrobárova 2, Košice, IČO 00 397 768 (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 S 184/2016-254 z 25. januára 2017 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Sžfk 2/2018 z 29. januára 2020 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Sťažovateľka uzavrela s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), zastúpeným Výskumnou agentúrou ako sprostredkovateľským orgánom pod riadiacim orgánom (ďalej len „agentúra“), zmluvu o poskytnutí nenávratného finančného príspevku na účely realizácie projektu „*Centrum excelentnosti pre výskum aterosklerózy (CEVA)*“. Zmluvu o poskytnutí nenávratného finančného príspevku sťažovateľka uzavrela na základe § 15 ods. 1 zákona č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva v znení neskorších predpisov.

3. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa správnou žalobou podanou proti ministerstvu a agentúre na krajskom súde domáhala preskúmania zákonnosti správnych aktov – „*VEC: Správa o zistenej nezrovnalosti a Žiadosti o vrátenie finančných prostriedkov projektu 26220120040 č. spisu P 973/2016, č. záznamu: A 7463/2016 zo dňa*

01.07.2016, Správy o zistenej nezrovnalosti č. N21500116/S01 zo dňa 01.07.2016 a Žiadosti o vrátenie finančných prostriedkov č. 26220120040/Z03, zo dňa 01.07.2016“.

Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla: «Krajský súd... žalobu v celom rozsahu ako neprípustnú odmietol podľa § 98 ods. 1 písm. g) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok.... Odmietnutie žaloby krajský súd odôvodnil tým, že Správa o zistenej nezrovnalosti ani Žiadosť o vrátenie finančných prostriedkov samé o sebe nepredstavujú zásah do práv a právom chránených záujmov sťažovateľa, keďže nie sú konečným rozhodnutím správneho orgánu - individuálnym správnym aktom o právach a povinnostiach sťažovateľa, ale iba opatrením predbežnej povahy. Z uvedených dôvodov dospel krajský súd k záveru, že tieto akty nepodliehajú súdnemu prieskumu v správnom súdnictve.»

4. Proti uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka kasačnú sťažnosť, o ktorej najvyšší súd rozhodol uznesením tak, že ju zamietol. Najvyšší súd sa plne stotožnil so závermi krajského súdu, poukázal na svoje skoršie rozhodnutia a ako uviedla sťažovateľka, „dospel k záveru, že... správa o zistenej nezrovnalosti ani žiadosť o vrátenie finančných prostriedkov ako také nepodliehajú súdnemu prieskumu v správnom súdnictve, pretože sami o sebe nepredstavujú zásah do práv a právom chránených záujmov kontrolovaného subjektu. Podľa názoru Najvyššieho súdu ide len o výzvu na dobrovoľné plnenie oznámenej (nie uloženej) povinnosti na základe zistených (iba tvrdených) skutočností.“.

5. Podľa názoru sťažovateľky absenciou meritórneho prieskumu došlo zo strany krajského súdu aj najvyššieho súdu k odňatiu možnosti sťažovateľky konať pred súdom, procesným postupom oboch súdov došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a svoje rozhodnutia súdy založili na nesprávnom právnom posúdení veci. Uznesenia krajského súdu a najvyššieho súdu sú aj nedostatočne odôvodnené, rozporné a nepreskúmateľné.

6. Sťažovateľka v závere ústavnej sťažnosti navrhla odklad vykonateľnosti uznesení najvyššieho súdu a krajského súdu a žiadala, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že jej základné právo „na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, ods. 2 Ústavy a podľa čl. 36 ods. 1, ods. 2 Listiny..., právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru..., právo na ochranu vlastníctva zaručené čl. 20 ods. 1 Ústavy... a čl. 1 Dodatkového protokolu...“ uznesením najvyššieho súdu a uznesením krajského súdu porušené boli. Súčasne žiada, aby ústavný súd uznesenia najvyššieho súdu a krajského súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

7. Podľa čl. II bodu 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 (ďalej len „rozvrh práce ústavného súdu“) na konanie vo veciach patriacich do pôsobnosti senátov ústavného súdu je v jednotlivých prípadoch príslušný ten senát ústavného súdu, ktorého členom je sudca spravodajca, ktorému bola vec pridelená. Ústavná sťažnosť bola pridelená sudcovi spravodajcovi Petrovi Strakovi, ktorý je v súlade s čl. II bodom 3 rozvrhu práce ústavného súdu členom tretieho senátu, ktorý pracuje v zložení predseda senátu Martin Vernarský a sudcovia Ivan Fiačan a Peter Straka.

8. Predseda senátu Martin Vernarský oznámil predsedovi ústavného súdu dôvody vylúčenia z konania a rozhodovania vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 807/2020. Uznesením ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 344/2020 z 15. júla 2020 bol sudca Martin Vernarský vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie vo veci tejto ústavnej sťažnosti. Podľa čl. III bodu 1 písm. a) rozvrhu práce ústavného súdu vylúčeného predsedu tretieho senátu zastupuje predseda druhého senátu Ľuboš Szigeti. Vzhľadom na uvedené senát ústavného súdu rozhodol vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľky v takom zložení, ako to je uvedené v záhlaví tohto uznesenia.

II.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

11. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obdobne podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy a obdobne podľa čl. 36 ods. 2 listiny kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

13. Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. a) až g) zákona o ústavnom súde.

14. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Predbežné prerokovanie návrhu

15. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia označených práv (bod 1) uzneseniami krajského súdu a najvyššieho súdu (dôvody pozri bližšie v bodoch 3 až 5).

16. Ústavný súd ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde predbežne prerokoval, preskúmal, či obsahuje všeobecné a osobitné náležitosti predpísané zákonom o ústavnom súde (§ 39, § 43 a § 123) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd zistil, že v okolnostiach prípadu existuje dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

17. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu, ktorá je plne aplikovateľná i po zmene právnej úpravy, o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných

pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

18. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú [čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04, II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012)].

19. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 152 ods. 4 ústavy) (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04, II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

20. Súčasťou konštantnej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci. Ústavný súd predovšetkým pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska

neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). Ústavnoprávnou požiadavkou je tiež to, aby všeobecnými súdmi vydané rozhodnutia boli riadne, zrozumiteľné a logicky odôvodnené.

K namietanému porušeniu označených práv uznesením krajského súdu

21. Z rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že o skutkovo a právne obdobných veciach sťažovateľky už rozhodol uzneseniami sp. zn. III. ÚS 33/2018 z 30. januára 2018, sp. zn. III. ÚS 46/2019 z 5. februára 2019, sp. zn. IV. ÚS 45/2019 z 24. januára 2019, sp. zn. IV. ÚS 52/2019 z 31. januára 2019, sp. zn. I. ÚS 244/2019 zo 4. júna 2019 a inými uvedenými v ďalšej časti. Keďže sťažovateľke je judikatúra ústavného súdu týkajúca sa jeho právomocí pri ústavnom prieskume napadnutých rozhodnutí správnych súdov známa, nepovažoval za potrebné túto judikatúru v danom prípade opakovane citovať.

22. V rámci predbežného prerokovania návrhu na začatie konania ústavný súd dospel k záveru, že na preskúmanie uznesenia krajského súdu bol príslušný najvyšší súd, ktorého právomoc predchádzala právomoci ústavného súdu, preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti, ktorou namietala porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 36 ods. 1 a 2 listiny a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu uznesením krajského súdu, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

K namietanému porušeniu označených práv uznesením najvyššieho súdu

23. Zásadný právny problém nastolený v ústavnej sťažnosti sťažovateľky spočíva v nesúlhlase so závermi prijatými v uzneseniach týkajúcimi sa toho, že správy o zistenej nezrovnalosti a žiadosti o vrátenie finančných prostriedkov nie sú individuálne správne akty ukladajúce povinnosť z pozície mocenskej autority s možnosťou ich núteného výkonu, ale sú podkladovým materiálom, ktorý má predbežnú povahu a nemôže mať za následok

ujmu na subjektívnych právach sťažovateľky. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Sžfk 2/2018 z 29. januára 2020, ktoré podporuje jej tvrdenie, že, naopak, ide o individuálne správne akty. V tejto súvislosti ústavný súd odkazuje na odôvodnenie svojich uznesení v bodoch 24 a 25 v jej veciach (pozri uznesenia sp. zn. I. ÚS 326/2019 z 20. augusta 2019, ako aj sp. zn. I. ÚS 389/2019 zo 17. septembra 2019, ktoré sú sťažovateľke dobre známe, keďže jej boli doručené 3. septembra 2019, resp. 11. októbra 2019, pozn.).

24. Ústavný súd po preskúmaní ústavnej sťažnosti zistil, že sťažovateľka sa na neho opakovane obracia so skutkovo a právne takmer identickými ústavnými sťažnosťami, o ktorých už viackrát rozhodol a formuloval k nim jednoznačné právne závery (pozri m. m. III. ÚS 33/2018, II. ÚS 395/2018, IV. ÚS 563/2018, II. ÚS 568/2018, IV. ÚS 655/2018, IV. ÚS 45/2019, III. ÚS 46/2019, IV. ÚS 52/2019, I. ÚS 244/2019, I. ÚS 272/2019, I. ÚS 326/2019 a I. ÚS 389/2019).

25. Z takmer identickej argumentácie sťažovateľky uvedenej v ústavnej sťažnosti, ktorá je predmetom predbežného prerokovania, možno vyvodit', že odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu obsahovalo, čo sa týka skutkových zistení a právneho posúdenia veci najvyšším súdom, obdobné závery ako v iných jej veciach, ktoré už ústavným súdom boli preskúmané a rozhodnuté.

26. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd návrh na začatie konania podľa § 42 ods. 2 písm. f) odmietne podľa odseku 2 a ten istý navrhovateľ podá ústavnému súdu ďalší návrh na začatie konania v inej veci v podstatnej časti zhodný s predchádzajúcim návrhom, ktorý možno odmietnuť z rovnakého dôvodu, rozhodnutie o jeho odmietnutí môže obsahovať zjednodušené odôvodnenie, v ktorom ústavný súd iba poukáže na skoršie rozhodnutie o predchádzajúcom návrhu na začatie konania.

27. S poukazom na uvedené skutočnosti sa ústavný súd v rámci predbežného prerokovania tejto ústavnej sťažnosti plne stotožňuje s dôvodmi uvedenými vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach (napr. uznesenia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 326/2019 z 30. augusta 2019, sp. zn. I. ÚS 244/2019 zo 4. júna 2019, sp. zn. IV. ÚS 45/2019

z 24. januára 2019, sp. zn. II. ÚS 568/2018 zo 6. decembra 2018, sp. zn. III. ÚS 33/2018 z 30. januára 2018) týkajúcich sa takmer rovnakých ústavných sťažností sťažovateľky, ktoré boli ústavným súdom odmietnuté z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti vzhľadom na ústavnú udržateľnosť záverov najvyššieho súdu.

28. Ústavný súd vzhľadom na už citované ústavné sťažnosti bez nevyhnutnosti podrobnejšieho odôvodňovania svojich právnych záverov odmietol prejednávajú ústavnú sťažnosť z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

29. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd už o ďalších návrhoch sťažovateľky v nej uplatnených nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. augusta 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu